

Förordning om gränsvärden för radioaktivitet i livsmedel och djurfoder efter kärnenergiolycka eller annan radiologisk nödsituation

Miljödepartementet

2013-10-16

Dokumentbeteckning

KOM (2013) 576

Utkast till förslag till rådets förordning om gränsvärden för radioaktivitet i livsmedel och djurfoder efter kärnenergiolycka eller annan radiologisk nödsituation. Utkast framlagt i enlighet med artikel 31 i Euratomfördraget för yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén.

Sammanfattning

Kommissionens förslag till förordning handlar om gränsvärden för radioaktivitet i livsmedel och djurfoder, som kan komma att släppas ut på marknaden efter en kärnenergiolycka eller annan radiologisk nödsituation. Förslaget innehåller dessutom bestämmelser som anpassar förordningen till det nya kommittéförfarandet enligt Lissabonfördraget. Kommissionens förslag innebär en konsolidering av tre förordningar och innehåller inga revideringar avseende de fastställda gränsvärdena.

Regeringen välkomnar förordningsförslaget. En kodifiering av de tre förordningarna skulle förenkla tillämpningen av gällande regelverk.

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

Erfarenheterna från olyckorna vid kärnkraftverken i Tjernobyl och Fukushima visar att det finns ett behov av ett tydligt regelverk angående gränsvärden för radioaktivitet i livsmedel och djurfoder efter en

kärnenergiolycka. Kommissionens förordningsförslag innebär en konsolidering av tre nu gällande förordningar, nämligen rådets förordning (Euratom) nr 3954/87 om gränsvärden för radioaktivitet i livsmedel och djurfoder efter en kärnenergiolycka eller annan radiologisk nödsituation, kommissionens förordning (Euratom) nr 944/89 om gränsvärden för radioaktivitet i mindre viktiga livsmedel efter en kärnenergiolycka eller annan radiologisk nödsituation, och kommissionens förordning (Euratom) nr 770/90 om gränsvärden för radioaktivitet i djurfoder efter en kärnenergiolycka eller annan radiologisk nödsituation.

Redan 2007 framförde kommissionen ett behov av en kodifiering i denna fråga, men kommissionens tidigare förslag – KOM(2007) 302 och KOM(2010) 184 – ansågs kräva omarbetning och drogs tillbaka av kommissionen.

Kommissionen har bett expertgruppen enligt artikel 31 i fördraget om upprättandet av Europeiska atomenergigemenskapen (Euratomfördraget) att granska de gränsvärden som finns i de nu gällande förordningarna. Expertgruppen bekräftade i ett yttrande från den 21 november 2012 att de gränsvärden som tidigare har fastställts för framtida olyckor fortfarande är giltiga.

Kommissionen antog ett förslag till förordning den 6 augusti 2013.

1.2 Förslagets innehåll

Förslaget syftar till att säkerställa att Euratomgemenskapens medlemsstater tillämpar samma gränsvärden för radioaktivitet i livsmedel och foder i den första fasen av en kärnenergiolycka eller annan nödsituation, samt att medlemsländerna i sådant fall har samma gränsvärden för import av djurfoder och livsmedel från tredje länder.

Innehållsmässigt innebär förslaget i stort sett inga förändringar jämfört med nu gällande förordningar. Gränsvärden för radioaktivitet i livsmedel och djurfoder har inte förändrats. Kommissionen föreslår en förlängning av den tid man anser att barnet är ett spädbarn från 6 månader till 12 månader och på så sätt utvidga tillämpningen av de lägre gränsvärden för spädbarnsmat från sex till tolv första månader. Förslaget innebär vidare att förordningen anpassas till ett kommittéförfarande enligt Europaparlamentet och rådets förordning (EU) nr 182/2011 om fastställande av allmänna regler och principer för medlemsstaternas kontroll av kommissionens utövande av sina befogenheter vid genomförande.

De framställda gränsvärdena börjar tillämpas endast när kommissionen, mot bakgrund av mottagen officiell information om händelse av en radiologisk nödsituation eller kärnenergiolycka, antar en förordning. I detta arbete ska kommissionen biträddas av den ständiga kommittén för livsmedelskedjan och djurhälsa, som är en kommitté enligt förordningen (EU) nr 182/2011. Antagandet av en sådan förordning kommer att innebära att livsmedel och

djurfoder som inte uppfyller gränsvärdena enligt detta förordningsförslag inte ska släppas ut på gemenskapens marknad och överträdelseärenden ska rapporteras till kommissionen.

För att säkerställa att de gränsvärden som fastställs i bilagorna är anpassade till ny vetenskaplig kunskap, ska ändringarna i bilagor föreslås av kommissionen efter samråd med den expertgrupp som avses i artikel 31 i Euratomfördraget.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

EU-förordningar är direkt tillämpliga i Sverige och gränsvärden för radioaktivitet i livsmedel och djurfoder efter en kärnenergiolycka eller annan radiologisk nödsituation regleras inte nationellt. Tre nu gällande förordningar, nämligen rådets förordning (Euratom) nr 3954/87, kommissionens förordning (Euratom) nr 944/89 och kommissionens förordning (Euratom) nr 770/90 föreslås kodifieras till en förordning och därmed förväntas den nya förordningen inte påverka nu gällande lagstiftning.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Förslaget förväntas inte påverka varken EU:s budget eller den nationella budgeten.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen välkomnar förordningsförslaget där en kodifiering av tre nu gällande förordningar föreslås. Detta skulle förenkla tillämpningen av nuvarande regelverk.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

En förhandling av förordningsförslaget har inte påbörjats i rådsarbetsgruppen för atomfrågor (WPAQ) och därför är medlemsstaternas ståndpunkter ännu inte kända.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Institutionernas ståndpunkter är inte kända.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Förslaget har inte remissbehandlats. En utvärdering av förordningsförslaget har dock gjorts av Strålsäkerhetsmyndigheten (SSM).

SSM har framfört att de justeringar som gjorts i förslaget inte påverkar svensk lagstiftning. Myndigheten har konstaterat att gränsvärdena inte har ändrats jämfört med befintliga förordningar och delar kommissionens och artikel-31 gruppens bedömning att det inte finns någon anledning att ändra gränsvärdena. SSM har vidare noterat att det är viktigt att artikel 31-gruppen konsulteras vid justeringar av gränsvärdena i framtiden. SSM har varit i kontakt med Livsmedelsverket och Jordbruksverket. Dessa myndigheter har framfört att de inte har några generella invändningar mot kommissionens förslag.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Kommissionen har i sitt förslag refererat till Euratomfördraget och i synnerhet artiklarna 31 och 32 som rättslig grund för sitt förslag. Enligt fördraget ska gemenskapen fastställa grundläggande normer för befolkningens och arbetstagarnas hälsoskydd mot de faror som uppstår till följd av joniserande strålning. Rådets beslut antas med kvalificerad majoritet efter att yttranden från Europaparlamentet och Europeiska ekonomiska och sociala kommittén har inhämtats. Euratomfördraget tillämpar således inte det s.k. ordinarie lagstiftningsförfarandet som föreskrivs av Lissabonfördraget.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Eftersom Europeiska atomenergigemenskapen har ensam lagstiftningsbehörighet enligt avdelning II kapitel 3 i Euratomfördraget är denna behörighet inte föremål för principen om subsidiaritet. Kommissionen har inte motiverat förslaget enligt proportionalitetsprincipen.

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Förslagets förhandling i rådsarbetsgruppen för atomfrågor (WPAQ) har ännu inte påbörjats.

4.2 Fackuttryck/termer

WPAQ – Working Party on Atomic Questions, Rådsarbetsgruppen för atomfrågor.